

Znak: WZPS-3.431.1.1.2025.KK

Szczecin, 18.12.2025 r.

Pani

Iwona Małek

Dyrektor

Ośrodka Pomocy Społecznej

w Gryficach

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 22 pkt 8 i art. 127 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2025 r. poz. 1214 ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1065) zespół inspektorów Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie przeprowadził w dniach 18-21 lutego 2025 r. kontrolę kompleksową w Ośrodku Pomocy Społecznej w Gryficach.

Kontrolą objęto zagadnienia dotyczące sposobu realizacji zadań określonych w ustawie o pomocy społecznej, w okresie od 1 stycznia 2024 r. do dnia zakończenia kontroli. W związku z kontrolą, której wyniki zostały zawarte w protokole kontroli z dnia 1 września 2025 r., podpisanym przez Panią bez zastrzeżeń dnia 16 września 2025 r., przedstawiam Pani wystąpienie pokontrolne.

Działalność kontrolowanej jednostki oceniono pozytywnie z nieprawidłowościami¹.

W okresie poddanym kontroli Ośrodek Pomocy Społecznej w Gryficach funkcjonował w oparciu o Statut Ośrodka oraz Regulamin Organizacyjny, które uwzględniały realizację zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej.

¹ Przyjęto 4-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna.

Dyrektor Ośrodka oraz pracownicy socjalni posiadali kwalifikacje wymagane przepisami ustawy o pomocy społecznej. W dniu rozpoczęcia kontroli w Ośrodku Pomocy Społecznej w Gryficach zatrudnionych było 10 pracowników socjalnych. Ośrodek ustalał liczbę pracowników socjalnych w odniesieniu do liczby mieszkańców Gminy, która na dzień kontroli wynosiła 21.391 osób. Kontrolowana jednostka nie spełniała więc warunku wynikającego z art. 110 ust. 11 ustawy, zgodnie z którym, ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2000 mieszkańców (...). Jednakże, po zakończeniu kontroli do Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie wpłynęły dokumenty, z których wynika, że Ośrodek zawarł umowę o pracę z pracownikiem socjalnym i zatrudniał 11 pracowników socjalnych, zatem nieprawidłowość w postaci niezgodności stanu zatrudnienia pracowników socjalnych z art. 110 ust. 11 ustawy, została wyeliminowana.

W okresie podlegającym kontroli pracownicy socjalni nie uczestniczyli w szkoleniu podnoszącym poziom bezpieczeństwa osobistego podczas wykonywania czynności zawodowych, co jest niezgodne z art. 121 ust. 2c ustawy o pomocy społecznej. Ostatnie szkolenie w tym zakresie odbyło się w 2021 r. Dyrektor OPS złożyła wyjaśnienie, które nie zostało przyjęte przez zespół kontrolujący. Powyższe zostało szczegółowo opisane w protokole na str. 7.

Gmina Gryfice posiadała Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych, przyjętą uchwałą Nr XXX/283/2016 Rady Miejskiej w Gryficach z dnia 28 listopada 2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016–2025. Kontrola wykazała, że Strategia zawierała wszystkie elementy wymagane przez art. 16b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej w brzmieniu obowiązującym w dniu jej sporządzenia.

Gmina Gryfice przygotowała wskazaną w art. 16a ust. 1 ustawy o pomocy społecznej Ocenę Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 r. Dokument został przedłożony Radzie Miejskiej w Gryficach oraz Sejmikowi Województwa Zachodniopomorskiego w ustawowym terminie oraz zawierał rekomendacje i wnioski końcowe.

W okresie podlegającym kontroli Dyrektor Ośrodka przedstawiła Radzie Miejskiej w Gryficach sprawozdanie z działalności Ośrodka za 2023 rok wraz z potrzebami w

zakresie pomocy społecznej, o których mowa w art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 10 ustawy o pomocy społecznej, do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej należy zapewnienie utrzymania oraz rozwoju systemu teleinformatycznego, a także sporządzanie sprawozdawczości i przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Ustalono, że w kontrolowanym okresie sprawozdania resortowe były przekazywane Wojewodzie Zachodniopomorskiemu w terminach określonych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy udzielanie tymczasowego schronienia. Zgodnie z art. 48a ust. 1 i ust. 4 ustawy o pomocy społecznej, udzielenie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego miejsca w noclegowni, w schronisku dla osób bezdomnych, schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi i ogrzewalni. Kontrola wykazała, że Gmina Gryfice nie udzielała schronienia we wszystkich formach wskazanych w ustawie o pomocy społecznej, tj. nie zapewniała miejsc tymczasowego schronienia w noclegowni, co stanowi naruszenie art. 48a ust. 1 i ust. 4 ustawy.

Zgodnie z art. 48a ust. 11b oraz ust. 11c ustawy o pomocy społecznej, Gmina Gryfice zgłosiła do rejestru wojewody miejsca, w których udziela tymczasowego schronienia oraz wszelkie zmiany danych objętych rejestrem w terminie 14 dni od dnia ich powstania.

W okresie objętym kontrolą w Gminie Gryfice nie funkcjonowały ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Ośrodek świadczył natomiast pomoc w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, określonych w art. 18 ust. 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej oraz podejmował inne działania na rzecz ww. grupy mieszkańców.

Zgodnie z art. 46 ustawy o pomocy społecznej Gmina Gryfice świadczyła poradnictwo specjalistyczne osobom i rodzinom, które miały trudności lub wykazywały potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód. Mieszkańcy mogli korzystać z poradnictwa prawnego, psychologicznego, i socjalnego.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych. W okresie kontrolnym Gmina Gryfice nie prowadziła mieszkań treningowych i wspomaganych i nie zapewniała miejsc w tym zakresie.

W kontrolowanym okresie Gmina Gryfice prowadziła ośrodek wsparcia dziennego - Dzienny Dom Seniora z siedzibą w Gryficach, pozostający w strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryficach. Ponadto, Dyrektor Ośrodka poinformowała, że corocznie Ośrodek w planowanym budżecie przedstawia potrzeby w zakresie prowadzenia i zapewnienia miejsc w domach pomocy społecznej oraz dziennym domu seniora.

W oparciu o przedłożone dokumenty ustalono, że Ośrodek Pomocy Społecznej w Gryficach realizował zadania z zakresu pomocy społecznej poprzez przyznawanie i wypłacanie świadczeń przewidzianych w ustawie o pomocy społecznej oraz świadczenie pracy socjalnej.

Pracownicy socjalni Ośrodka świadczyli pracę socjalną, mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie, przez pełnienie odpowiednich ról społecznych. Praca socjalna była realizowana w ramach ciągłej i bieżącej pracy pracowników socjalnych oraz każdorazowo dostosowywana do potrzeb i oczekiwań poszczególnych grup jej odbiorców. W ramach pracy socjalnej wykorzystywano m.in. narzędzie w postaci kontraktu socjalnego. Wszystkie badane kontrakty zawarto na odpowiednim formularzu i prawidłowo określono w nich cel główny, cele szczegółowe oraz działania, jakie powinny podejmować strony kontraktów.

W toku czynności kontrolnych stwierdzono następujące uchybienia i nieprawidłowości.

Decyzjom administracyjnym wydanym w zakresie:

- zasiłków celowych (w 3 sprawach),
- specjalnych zasiłków celowych,
- świadczeń pieniężnych - zasiłków celowych - na zakup żywności w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” (w 8 sprawach),
- tymczasowego schronienia,
- usług opiekuńczych (w 2 sprawach)

nadano rygor natychmiastowej wykonalności. W uzasadnieniu decyzji nie określono jednak na czym polega ważny interes strony, będący podstawą do realizacji decyzji w trybie z art. 108 § 1 k.p.a. Jednocześnie, nie we wszystkich badanych sprawach tryb natychmiastowego wykonania decyzji został jednolicie wykazany w poszczególnych elementach decyzji, tj. w postawie prawnej, rozstrzygnięciu i uzasadnieniu, jak również w treści kwestionariusza wywiadu środowiskowego.

W 4 sprawach dotyczących zasiłku stałego decyzja zmieniająca została wydana bez zawiadomienia strony o wszczęciu postępowania zmierzającego do zmiany decyzji. Zamiast zawiadomienia, w kwestionariuszach wywiadu środowiskowego w rubryce dotyczącej potrzeb i oczekiwań ujęto informację o wszczęciu postępowania z urzędu. Zgodnie z art. 106 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej, decyzję administracyjną zmienia się lub uchyla na niekorzyść strony bez jej zgody w przypadku zmiany przepisów prawa, zmiany sytuacji dochodowej lub osobistej strony, pobrania nienależnego świadczenia, a także można zmienić lub uchylić decyzję, jeżeli wystąpiły przesłanki, o których mowa w art. 11, art. 12 i art. 107 ust. 5. Zmiana decyzji administracyjnej na korzyść strony nie wymaga jej zgody. W każdym przypadku, zmiana decyzji powinna być jednak poprzedzona zawiadomieniem strony o wszczęciu postępowania zmierzającego do zmiany decyzji, w związku ze zmianą przepisów prawa. Wynika to m.in. z przepisu art. 61 § 4 k.p.a., stanowiącego, że o wszczęciu postępowania z urzędu lub na żądanie jednej ze stron należy zawiadomić wszystkie osoby będące stronami w sprawie.

Decyzja znak: OPS.5002.133.2024 z dnia 6 marca 2024 r. zmieniająca wysokość przyznanego stronie zasiłku stałego, została wydana na podstawie informacji o zmianie wysokości dochodu, uzyskanej w rozmowie telefonicznej z klientem przebywającym w szpitalu. W następstwie rozmowy, pracownik socjalny wypełnił wniosek o przyznanie pomocy i kwestionariusz wywiadu środowiskowego, wpisując w miejsce przeznaczone na podpis strony adnotację „rozmowa telefoniczna z ww. w dniu (...)”. Powyższe jest niezgodne z art. 63 § 1 k.p.a., zgodnie z którym podania (żądania, wyjaśnienia, odwołania, zażalenia) wnosi się na piśmie, za pomocą telefaksu lub ustnie do protokołu. Ponadto, w myśl art. 106 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej, decyzję administracyjną o przyznaniu lub odmowie przyznania świadczenia, z wyjątkiem (...), wydaje się po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego, który zgodnie z § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie wywiadu środowiskowego, przeprowadza się z osobą lub rodziną w miejscu zamieszkania lub pobytu (...). Jednocześnie, § 2 ust. 2 rozporządzenia

stanowi, że w przypadku konieczności przeprowadzenia wywiadu z osobą przebywającą w podmiocie udzielającym stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych (...) wywiad może przeprowadzić pracownik socjalny zatrudniony w tym podmiocie - na wniosek kierownika podmiotu uprawnionego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o przyznanie świadczenia.

Jednocześnie ustalono, że w badanej sprawie sytuacja dochodowa strony została ustalona w nieprawidłowy sposób, tj. w oparciu o kartę świadczeń, z której wynikało, że strona uzyskała jednorazowo dochód należny za okres 4 miesięcy. Zatem, zgodnie z art. 8 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej, kwotę tego dochodu należało uwzględnić w dochodzie osoby lub rodziny przez okres, za który uzyskano ten dochód, czego w przedmiotowej sprawie organ nie uczynił. Konsekwencją powyższego, było przyznanie stronie zasiłku stałego w błędnej wysokości. Wskazać należy, że badana decyzja nie funkcjonuje już w obiegu prawnym, wobec czego odstępuję od wydania zalecenia w zakresie skorygowania wysokości przyznanego świadczenia.

W 2 sprawach stronom przyznano zasiłek celowy na zakup biletu odpowiednio – z Gryfic do Szczecina oraz z Gryfic do Świnoujścia. Jednak, w obu przypadkach w decyzji nie skonkretyzowano celu podróży, daty kiedy miała nastąpić oraz ceny biletu od przewoźnika. W związku z powyższym, nie można było zweryfikować czy podróż dopiero się odbędzie i czy jest rzeczywiście konieczna, jak również czy środki zostały przyznane w wysokości adekwatnej do potrzeb i wydatkowane zgodnie z przeznaczeniem.

Podobnie w innej sprawie, stronie przyznano zasiłek celowy na pokrycie kosztów zakupu leków. Jednakże, dokumentacja załączona do akt sprawy nie zawierała wyceny leków z apteki, czy faktury pro forma, w związku z czym trudno było oszacować faktyczną wysokość kosztu zakupu niezbędnych leków oraz stwierdzić, czy przyznana kwota zasiłku była adekwatna do potrzeb klienta.

We wszystkich badanych decyzjach, przyznających usługi opiekuńcze, brakowało zapisu określającego miejsce świadczenia usług, co jest niezgodne z art. 50 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej.

W 1 przypadku decyzja przyznająca usługi opiekuńcze datowana była później, aniżeli dzień rozpoczęcia świadczenia usług. W podstawie prawnej decyzji przywołano art. 50a ustawy o pomocy społecznej, regulujący przyznanie usług opiekuńczych w trybie pilnym. Jednakże, w rozstrzygnięciu i uzasadnieniu decyzji oraz w aktach rodzinnego

wywiadu środowiskowego zabrakło odniesienia do kwestii przyznania pomocy w trybie z art. 50a ustawy. Ponieważ uchybienie miało charakter jednostkowy odstępuję od wydania zalecenia pokontrolnego.

W rozstrzygnięciu wszystkich decyzji dotyczących specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi nieprecyzyjnie określono wymiar przyznanych usług, wskazując wyłącznie ilość godzin w miesiącu. Rozstrzygnięcie decyzji kształtuje prawa i obowiązki strony, w związku z czym musi być jednoznaczne i precyzyjne, tak aby wynikało z niego w sposób nie budzący wątpliwości, jakie uprawnienia zostały przyznane lub jakie obowiązki zostały na stronę nałożone. Ze sformułowanego w rozstrzygnięciu wymiaru usług powinno co najmniej wynikać czy usługi będą świadczone w dni robocze, czy również w soboty, niedziele i święta.

W 1 z kontrolowanych spraw dotyczących specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi dochód rodziny ustalono w oparciu o zaświadczenie od pracodawcy, niezawierające poszczególnych składników przychodu, co jest niezgodne z art. 107 ust. 5b pkt 7 ustawy o pomocy społecznej. Zgodnie z ww. przepisem, sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby lub rodziny ustala się na podstawie zaświadczenia albo oświadczenia o wysokości wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia, zawierającego informację o wysokości potrąconej zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w części finansowanej przez ubezpieczonego oraz składki na ubezpieczenie chorobowe. Uwzględniając powyższe, sytuacja dochodowa strony nie została ustalona w sposób rzetelny i w pełni wiarygodny, co mogło mieć wpływ na wysokość ustalonej opłaty za świadczone usługi.

W rozstrzygnięciu 1 decyzji udzielającej tymczasowego schronienia, ustalono miesięczną opłatę za pobyt w schronisku w wysokości 30% z posiadanego dochodu. Jednocześnie, w treści wywiadu środowiskowego zawarto informację o odstąpieniu od żądania zwrotu należności za przyznane tymczasowe schronienie, co jest niezgodne z art. 97 ust. 1a ustawy o pomocy społecznej. Zgodnie z wolą ustawodawcy, osoba bezdomna zobowiązana jest do ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku. Obowiązujące przepisy prawa nie przewidują wyjątków w tym względzie, a tym bardziej nie regulują możliwości odstąpienia od żądania należności za pobyt w schronisku. Dodać należy, że zapisy obowiązującej w kontrolowanym okresie uchwały Rady Miejskiej w Gryficach w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia

odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych lub w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi nie przewidywały przypadków całkowitego lub częściowego zwolnienia z opłat za pobyt w schronisku. Zatem, w przedmiotowej sprawie nie istniały żadne podstawy do odstąpienia bądź zwolnienia strony z odpłatności za pobyt w placówce.

W odniesieniu do wskazanych w treści protokołu uchybień wyeliminowanych lub niemających wpływu na przyznanie świadczenia, podczas kontroli udzielono instruktażu osobie kierującej Ośrodkiem, w związku z czym nie sformułowano zaleceń.

Stwierdzone uchybienia wynikały z omyłek oraz braku rzetelności osób prowadzących sprawę, a także z niewystarczającego nadzoru ze strony Dyrektora Ośrodka. Były również skutkiem braku szkoleń z zakresu ustawy Kodeks postępowania administracyjnego, w ramach podnoszenia kwalifikacji określonych w art. 119 ust. 2 pkt 6 u.p.s. Powyższe skutkowało niespełnieniem wymogów określonych przepisami prawa i pojawiającymi się błędami w decyzjach administracyjnych oraz dokumentacji Ośrodka.

Za stwierdzone w niniejszym wystąpieniu uchybienia i nieprawidłowości odpowiedzialny jest Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryficach.

Poprzednia kontrola kompleksowa w Ośrodku Pomocy Społecznej w Gryficach w zakresie realizacji zadań z ustawy o pomocy społecznej przeprowadzona była w dniach 28-31 października 2019 r. Działalność jednostki oceniono pozytywnie i odstąpiono od wydania zaleceń pokontrolnych.

W związku z powyższym na podstawie art. 128 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej zalecam:

jako zalecenia zwykłe:

w obszarze procedur:

1. podjąć działania zapewniające udzielenie tymczasowego schronienia w noclegowni, zgodnie z art. 48a ust. 1 w związku z art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej,
2. podjąć działania zapewniające udzielenia wsparcia w mieszkaniu treningowym lub wspomaganych osobom wymienionym w art. 53 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z art. 17 ust. 12 ww. ustawy,

w obszarze wydawanych decyzji:

1. w treści decyzji wskazywać faktyczne uzasadnienie do realizacji decyzji w trybie art. 108 § 1 k.p.a., a w kwestionariuszu rodzinnego wywiadu środowiskowego

przywoływać okoliczności, stanowiące podstawę do natychmiastowego wykonania decyzji,

2. w sposób właściwy konstruować rozstrzygnięcie decyzji, tak aby było sformułowane precyzyjnie, bez niedomówień i możliwości różnej interpretacji oraz wyczerpywało cechy rozstrzygnięcia decyzji administracyjnej, określone w art. 107 § 1 pkt 5 k.p.a.,
3. w rozstrzygnięciu decyzji wskazywać miejsce świadczenia usług opiekuńczych, zgodnie z art. 50 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej,

w obszarze prowadzenia postępowań:

1. sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby lub rodziny ustalać na podstawie dokumentów wskazanych w art 107 ust. 5 b ustawy o pomocy społecznej, a w przypadku, gdy okoliczności sprawy, mające wpływ na prawo do świadczeń, wymagają potwierdzenia innym oświadczeniem lub dokumentem niż wymienionym w ust. 5b, domagać się takiego oświadczenia lub dokumentu, zgodnie z art. 107 ust. 5d ww. ustawy,
2. w przypadku wszczęcia postępowania z urzędu zawiadamiać o tym fakcie stronę postępowania - zgodnie z art. 61 § 4 k.p.a., w celu realizacji zasady czynnego udziału strony w postępowaniu wynikającej z art. 10 k.p.a.,
3. świadczenia z pomocy społecznej przyznawać na wniosek strony lub z urzędu po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego, zgodnie z art. 102 ust. 1 lub 2 oraz art. 106 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej,

w obszarze kwalifikacji zawodowych:

1. zapewnić pracownikom socjalnym szkolenia podnoszące poziom bezpieczeństwa osobistego podczas wykonywania czynności zawodowych, zgodnie z art. 121 ust. 2c ustawy o pomocy społecznej,

jako zalecenia znaczące:

w obszarze prowadzonych postępowań:

1. dochód osób ubiegających się o przyznanie świadczenia z pomocy społecznej, ustalać na podstawie art. 8 ustawy o pomocy społecznej,
2. pobierać opłatę za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych lub schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, ustaloną zgodnie z art. 97 ust. 1a ustawy o pomocy społecznej.

termin realizacji zaleceń: niezwłocznie po otrzymaniu zaleceń pokontrolnych w trybie ciągłym.

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej jednostka kontrolowana, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, może zgłosić do nich pisemne zastrzeżenia.

Proszę o przekazanie informacji o sposobie realizacji powyższych zaleceń w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia.

Z upoważnienia Wojewody Zachodniopomorskiego

Dawid Krystek

II Wicewojewoda Zachodniopomorski

Do wiadomości:

Burmistrz Gryfic

Pan Tomasz Aniuksztys